

بررسی نظام مدیریت گفتمان در آثار ادبی فارسی و انگلیسی بر اساس تحلیل گفتمان تطبیقی

چکیده

این مطالعه اکتشافی با رویکردی توصیفی، کیفی، و بر اساس نظریه انسجام به بررسی نظام ایجاد انسجام در گفتمان و مدیریت گفتمان دو نویسنده حرفه‌ای فارسی و انگلیسی در آفرینش گفتمان ادبی در چارچوب تحلیل گفتمان تطبیقی و بر اساس نمونه‌گیری هدفمند پرداخته است. برای رسیدن به این هدف، توزیع فراوانی، نوع، و نقش‌های منظورشناختی گفتمان‌ها در متون ادبی "مدیر مدرسه" اثر جلال آل احمد و "پیرمرد و دریا" اثر همینگوی تحلیل و بررسی گردید. تحلیل این پیکره‌های موازی نشان داد که آفرینش روابط گفتمانی بین واحدهای گفتمان بر اساس یک الگوی چهاروجهی متشکل از چهار گروه گفتمان‌نمای استنباطی، تقابلی، تفصیلی، و توالی انجام شده بود. علاوه بر این، تحلیل نقش‌های منظورشناختی این عناصر گفتمان‌شناختی منجر به کشف یک منظومه طیف‌نقشی هفت‌وجهی برای گفتمان‌ها در این متون ادبی گردید. این فرآیند خلاق، انعطاف‌پذیر، و سیال در آفرینش و تفسیر گفتمان تحت تاثیر نظریه فراگفتمانی کاربردی‌شدگی به وجود می‌آید و زمینه پیدایش استنباطات جدید، خلاق، و حساس نسبت به بافت کاربردی زبان در نقش‌های منظورشناختی گفتمان‌ها ایجاد می‌کند که دائماً در حال تغییر، تحول، و نوآوری منظورشناختی می‌باشند. کاربردهای آموزشی مختلفی در گستره‌های آموزش ادبیات، زبان، و برخی از مهارت‌های زبانی بحث و بررسی و پیشنهاد گردید.

واژه‌های کلیدی: مدیریت گفتمان، تحلیل گفتمان
تطبیقی، آثار ادبی

A Study of Monitoring Discourse in Persian and English Literary : A Comparative Discourse Analysis

Abstract

Introduction: Comparative discourse analysis is a branch of linguistics focusing on comparative study of languages and discourses in terms of similar linguistic and metalinguistic variables in the construction and monitoring of discourse (Linha, 2022). Monitoring discourse is the analysis of strategies in planning, distribution, production, and utilization of language to create coherence and relevance between units of discourse by the creative, innovative, and flexible application of discourse markers (DMs) in human

communication (Mohammadi and Dehghan, 2021). This explorative, descriptive, and qualitative study analyzed coherence relations in “Modire Madreseh” by Jalal Al-e-Ahmad and “The Old Man and The Sea” by Hemingway to discover the frequency, categories, and pragmatic functions of the meta-linguistic elements known as discourse markers (DMs hereafter) in these Persian and English literary works.

Background: DMs are the most frequent, complex, and creative meta-linguistic elements in human communication (Sayadkooch and Reisi, 2017). Their utilization in discourse is not random and they perform different cultural social and pragmatic functions facilitating human communication (Fraser, 2006). Theoretically, DMs are defined and analyzed from two perspectives: relevance theory by Sperber and Wilson (1995) and coherence theory by Glansberg (2018). And the assumptions include: all text possess coherence, there are different types of coherence relations in texts, and these coherence relations should be discovered by the people in discourse. Approaching DMs functionally, Redeker (2006) believes that DMs’ main function is establishing relationship between units of discourse. From a semantic perspective, Fraser (2006) analyzed DMs at sentence level and believes that they establish the relationship between messages in the former, present, and latter sentences. Aijmer (2013) concludes that DMs do not possess fixed lexical functions and their functions are contexts-dependent and context-sensitive resulting in different functions in discourse. Empirically, DMs are investigated in different languages skills such as writing, speaking, listening, writing, and translation.

Methodology: This exploratory, descriptive, and qualitative study analyzed coherence relations in two Persian and English literary works. Theoretically, the research was supported by coherence theory in discourse analysis and the following analysis models established within this theoretical perspective: DMs inventory developed by Fraser (2006) and DMs functional inventory by Brinton (1996). Coherence theory centers around the appropriacy of concepts in terms of their relationship in the context of discourse. The corpus consisted of the following two Persian and English novels: “Modire Madreseh” by Jalal Al-e-Ahmad and “The Old Man and The Sea” by Hemingway and these novels were selected on the basis of purposive sampling, i.e. due to the similar literary genre, similar readability levels, and close date of publication in two literary discourses. Moreover, to verify the reliability of the findings 20% the data were given to two raters to verify the researchers’ identification and classification of DMs categories and their functions.

Conclusion: The results of the quantitative analysis revealed that the construction of coherence relations between units of discourse was substantiated based on a four plane framework established by four groups of inferential, elaborative, contrastive, and temporal DMs in monitoring discourse. And the most frequent DMs were elaborative DMs. The qualitative analysis of the pragmatic functions of DMs applied in these literary works resulted in the following seven plane spectrum of functions for DMs: information indication, temporality, topic switch, opening markers, closing markers, turn exchange, and reform markers. This creative, flexible, and innovative approach in the construction and interpretation of discourse is substantiated through the application of pragmatization. So, new, creative, and context sensitive inferences about functions are substantiated for DMs and they are always being renewed, modified, and innovated substantially. Different implications in different research and educational perspectives about teaching literature, language, and different languages skills are suggested.

Keywords: Discourse Monitoring, Comparative Discourse Analysis, Literary Works

۱. مقدمه

1.1. شرح و بیان مسئله

در تحلیل گفتمان

تطبیقی، محققان به تحلیل نظام آفرینش و مدیریت گفتمان در گستره زبان بر اساس تحلیل تطبیقی عناصر مشابه زبانی و فرازبانی در گفتمان‌های مختلف انجام می‌پردازند (لین‌ها، 2022؛ 4). مدیریت گفتمان عبارت از بررسی راهبردهای تولید، طراحی، توزیع و استفاده از زبان برای ایجاد انسجام و ارتباط میان واحدهای گفتمان است که با استفاده خلاقانه، ابتکاری، و انعطاف‌پذیر از گفتمان‌ها در فرایند تعاملات انسانی صورت می‌گیرد (محمدی، 2015؛ 62). هدف این مطالعه بررسی نظام آفرینش انسجام و ارتباط میان واحدهای گفتمان-مدیریت گفتمان- در دو زبان فارسی و انگلیسی با تحلیل نظام استفاده از گفتمان‌ها در این متون ادبی می‌باشد. برای رسیدن به این هدف توزیع فراوانی و نقش‌های منظورشناختی گفتمان‌ها در زبان فارسی "مدیر مدرسه" اثر جلال آل احمد و زبان انگلیسی "پیرمرد و دریا" اثر همینگوی تحلیل و بررسی گردید.

نمونه برداری هدفمند مبانی انتخاب دو اثر برای این مطالعه را تشکیل داد. بدین ترتیب که هر دو اثر از ساختار روایی واقع‌گرا برخوردار می‌باشند و در هر دو اثر مخاطب شاهد تلاش، مبارزه، و تحمل سختی‌ها برای رسیدن به هدف مطلوب از جانب قهرمان داستان است. هر دو قهرمان به هدف خویش می‌رسند ولی شرایط محیطی در خدمت اهداف آنان نیست. همچنین، از نظر زبانی جملات هر دو نویسنده کوتاه و ساده است. یافته‌های آن در خدمت گسترش و تقویت ابعاد مختلف آموزش زبان، تهیه و تدوین مطالب درسی، و به خصوص آموزش نگارش در حوزه‌های ادبیات فارسی و انگلیسی خواهد بود. این مطالعه به دنبال یافتن جواب سوال‌های ذیل می‌باشد:

1. توزیع فراوانی گفتمان‌ها چگونه است و پرکاربردترین گفتمان‌ها در آفرینش گفتمان ادبی در مدیر مدرسه و پیرمرد و دریا کدام اند؟
2. از کدام گروه گفتمان‌ها در آفرینش گفتمان ادبی در مدیر مدرسه و پیرمرد و دریا استفاده شده است؟
3. نقش‌های منظورشناختی گفتمان‌ها در آفرینش گفتمان ادبی در زبان‌های مدیر مدرسه و پیرمرد و دریا کدامند؟

2.1. پیشینه

گفتمان‌ها در بافت‌های مختلفی چون سخنرانی‌های رسمی، گفتگوهای روزمره، و متون مختلف مورد استفاده قرار می‌گیرند و بخش مهمی از کاربرد زبان در جامعه را تشکیل می‌دهند. گفتمان‌ها پرکاربردترین، پیچیده‌ترین، و خلاق‌ترین عناصر فرازبانی در تعاملات ارتباطی محسوب می‌شوند و کاربرد فراوان آن‌ها در تعاملات اجتماعی تصادفی نمی‌باشد، بلکه دارای نقش‌های فرهنگی، اجتماعی، و منظورشناختی گوناگونی می‌باشند که در خدمت گسترش و تسهیل تعاملات انسانی می‌باشند. اسپربر و ویلسون (1995؛ 74) برای تبیین، توصیف، و تفسیر فرایند درک و تولید گفتمان نظریه ارتباط را ارائه نمودند. بر اساس نظریه ارتباط هر نوع تعامل ارتباطی انسان در برگیرنده بالاترین میزان ارتباط است. این

بدان معناست که تعاملات انسانی صرفاً شامل فرایند رمزگشایی و رمزگذاری اطلاعات نمی‌باشد. بلکه این فرایند ارتباطی در برگیرنده فرایند استنباط نیز می‌باشد.

برای تحلیل و تفسیر گفتمان، گلنزبرگ (2018؛ 55) نظریه انسجام را ارائه کرد. در این نظریه درستی مفاهیم به چگونگی ارتباط آن‌ها با دیگر مفاهیم در بافت، متن، و ذهن فرد در فرایند گفتمان بستگی دارد. اصول و مبانی آن عبارتند از وجود انسجام در همه متون، وجود روابط مختلف انسجامی در متون، و لزوم کشف روابط مختلف برای فهم گفتمان. شفرین (2006؛ 38) برای گفتمان وجوه پنجگانه‌ای را معرفی نمود که عبارتند از: الف) وجه مشارکت گوینده یا شنونده در فرایند گفتمان، ب) وجه اطلاعات و داده، ج) وجه اندیشگانی-آفرینش اندیشه، د) وجه فعالیت گفتاری مانند توصیف، ه) وجه تبادل نوبت. این محقق معتقد است که گفتمان‌ها رابطه بین این وجوه پنجگانه را و انسجام بین واحدهای گفتمان را ایجاد می‌کنند.

ردکر (2006؛ 134) رویکردی نقشگرا به بررسی گفتمان‌ها دارد و معتقد است که نقش اصلی آن‌ها ایجاد ارتباط بین واحدهای گفتار است و زمینه و بافت مناسب برای فهم درست گفتار را فراهم می‌کنند و رویکرد این محقق دارای وجوه سه‌گانه برای گفتمان‌هاست که شامل نقش اندیشگانی، ساختار منطقی، و ساختار سلسله مراتبی می‌باشد. فریزر (2006؛ 241) گفتمان‌ها را در سطح جمله مطالعه کرده و نقش آن‌ها را ایجاد رابطه بین پیام جمله فعلی با جمله قبلی و جمله بعدی تلقی می‌کند که اهداف ارتباطی نویسنده / گوینده را نشان می‌دهند. این محقق گفتمان‌ها را به چهار گروه ذیل طبقه بندی می‌کند: توصیفی، تقابلی، ادراکی، و سلسله مراتبی. فیشر (2006؛ 342) گفتمان‌ها را از منظر نقش‌های چندگانه مطالعه می‌کند. این نقش‌ها دارای طیف‌های مختلفی از قبیل ایجاد فرصت برای مدیریت نوبت در گفتمان، نشان دادن روابط در گفتار، مدیریت و سازماندهی گفتمان، راهنمایی روابط بین فردی، پایش گفتار، و رعایت مراتب ادب در گفتمان می‌باشد.

به نظر آیمر (2013؛ 98) گفتمان‌ها دارای کاربردهای لغوی ثابت و مشخصی نمی‌باشند بلکه عناصری زبانی‌اند که دارای معانی احتمالی متعددی هستند، تحت تأثیر بافت قرار دارند، و نقش‌های مختلفی را در متن ایفا می‌کنند که تحت تأثیر بافت کاربردی زبان قرار دارد. این محقق معتقد است که گفتمان‌ها علائمی بافتی می‌باشند که مخاطب را در فهم مبانی گفتار و نوشتار یاری می‌کنند. همچنین، دارای نقش‌های فرازبان‌شناختی متعددی هستند که نماد مسائل اجتماعی و فرهنگی‌اند. خندقی خامنه و فخرایی فاروجی (2020؛ 67) به بررسی تأثیر آموزش گفتمان‌ها بر مکالمه یادگیرندگان زبان انگلیسی در سطح متوسط پرداختند. نتیجه مطالعه آن‌ها تفاوت معناداری را نشان نداد. این محققان نتیجه گرفتند که آموزش گفتمان‌ها تأثیری بر گسترش توانایی مکالمه دانشجویان نداشت.

بخش دیگر از مطالعات در گستره گفتمان‌نماها به بررسی زبان نوشتاری پرداختند. مثلاً داملاو و وی لنگ (2019؛ 205) دریافتند که یادگیرندگان زبان انگلیسی برخی از گفتمان‌نماها را در نوشتار خود بیشتر استفاده کردند. یعنی این که گفتمان‌نماهای توالی و استنباطی دارای فراوانی بیشتری در نوشتار این دانشجویان بودند. همچنین، محقق دیگری (حمزه، 2018؛ 549) کشف نمود که یادگیرندگان زبان انگلیسی گفتمان‌نماها را به شکل صحیحی در نگارش خود استفاده نمی‌کردند و همچنین آن‌ها را در جای مناسب به کار نمی‌بردند و علت آن عدم داشتن اطلاعات درباره معانی و طیف‌های نقشی گفتمان‌نماها بود.

محققان (عرفان، شهزادی، طالب، و آوان، 2020؛ 360) به تحلیل دو رمان انگلیسی پرداختند و هدف آنان مطالعه فراوانی گفتمان‌نماها و نقش آن‌ها در بافت نحوی و منظورشناختی متن بود. یافته‌های این تحقیق نشان داد که کاربرد گفتمان‌نماها در این رمان‌ها منطبق با نقش‌های ارتباطی، نحوی، و منظورشناختی آن‌ها بود. تاری حارتان (2017؛ 25) به مطالعه کاربرد گفتمان‌نماها در انگلیسی گفتاری پرداخت. مطالعه این محقق نشان داد که گفتمان‌نمای واو دارای بیشترین توزیع فراوانی بود و جایگاه دوم متعلق به گفتمان‌نمای خب بود. همچنین بخشی از یافته‌های او نشان داد که برخی از گفتمان‌نماها به شکل درستی در انگلیسی گفتاری استفاده نشده بودند.

کاوه ای‌فرد و علامی (2011؛ 1788) کاربرد گفتمان‌نماها در پیام‌های برخط پلیس بین‌الملل بومی انگلیسی و پلیس غیر بومی را بررسی کردند. نتیجه مطالعه آنان نشان داد که تفاوت معناداری در کاربرد گفتمان‌نماها در این بافت کاربردی زبان وجود ندارد. در هر دو گروه بیشترین توزیع فراوانی متعلق به گفتمان‌نماهای تفصیلی بود. گندم‌کار (2018؛ 40) به بررسی توزیع فراوانی و نقش‌های منظورشناختی گفتمان‌نماها در کتب روش تحقیق به زبان انگلیسی توسط مولفان بومی و غیربومی زبان انگلیسی پرداخت. این محقق نشان داد که تفاوت معناداری بین توزیع فراوانی گفتمان‌نماها در این کتب وجود نداشت و بیشترین توزیع فراوانی به ترتیب متعلق به گفتمان‌نماهای تفصیلی، استنباطی، و توالی بود.

یزدانی و صالحی (2015؛ 44) به بررسی تفاوت‌های فراگفتمان‌نماها در مقالات برخط فارسی و انگلیسی پرداختند. نتیجه مطالعه این محققان نشان داد که در مقالات فارسی از فراگفتمان‌نماهای بیشتری استفاده شده بود. همچنین مشهدی، فتح‌اللهی، و شهرکی (2015؛ 85) استفاده از فراگفتمان‌نماها در سرمقاله روزنامه‌های فارسی و انگلیسی را مطالعه نمودند. یافته‌های آنان نشان داد که تفاوت‌هایی در کاربرد فراگفتمان‌نماها بین روزنامه‌های فارسی و انگلیسی وجود داشت و آنان نتیجه گرفتند که این تفاوت‌ها به خاطر تفاوت در نظام‌های زبانی و فرهنگی است. بر این اساس مطالعه‌ای در گستره تحلیل رمان‌های فارسی و انگلیسی انجام نشده است و مطالعه حاضر به دنبال پرکرده این خلاء پژوهشی می‌باشد.

3.1. مبانی

روش تحقیق: با توجه به این که این پژوهش دارای مبانی نظری، داده‌های برگرفته از کاربرد طبیعی زبان در حوزه ادبی را بررسی می‌کند، دارای سوال‌های پژوهشی است، داده‌هایی را بر اساس مبانی علمی گردآوری نموده است، و به تفسیر یک پدیده می‌پردازد، پژوهشی توصیفی است. همچنین، با توجه به این که بر فهم، تجربه وقایع، حوادث، امور، و عکس‌العمل انسان به این مسائل را مطالعه می‌کند، پژوهشی کیفی نیز می‌باشد.

رویکردهای نظری: این رویکردها شامل تحلیل گفتمان تطبیقی و نظریه انسجام می‌باشد. تحلیل گفتمان تطبیقی با استفاده از پیکره‌های موازی و قابل مقایسه انجام می‌شود. در این نوع تحلیل نوع ادبی تاثیر مهمی در انتخاب پیکره در ابتدای کار و همچنین در تحلیل و بررسی در انتهای پژوهش دارد (لین‌ها، ۲۰۲۲؛ 4). لین‌ها به نقل از بریت (2006؛ 158) معتقد است که مبانی نظری و روش‌شناختی تحلیل گفتمان تطبیقی را نظریه باختین تشکیل می‌دهد و در نظریه باختین تطبیق و انطباق یکی از روش‌های مشاهده و مطالعه شباهت‌ها، تغییرات، و تفاوت‌ها در تولید و آفرینش گفتمان‌مدار متن بین زبان‌ها و فرهنگ‌های مختلف تلقی می‌گردد (گریلو و گلاشکوا، 2016؛ 80). مبانی نظریه انسجام بر این گزاره استوار است که صحت، اعتبار، و درستی یک ایده یا مفهوم در یک واحد گفتمان به رابطه و درهم‌تنیدگی آن با دیگر مفاهیم و ایده‌ها در دیگر واحدهای گفتمان و حتی در دیگر متون بستگی دارد و بدون وجود این ارتباط و درهم‌تنیدگی با مفاهیم و ایده‌ها در دیگر بفت‌ها و متون، اعتبار و درستی آن ایده یا مفهوم نایب نمی‌گردد (گلتزبرگ، 2018).

پیکره و مراحل: پیکره مطالعه شامل دو رمان فارسی و انگلیسی می‌باشد: رمان مدیر مدرسه نوشته جلال آل احمد و رمان پیرمرد و دریا نوشته ارنست همینگوی. مبنای انتخاب و نمونه برداری از نوع نمونه برداری هدفمند بود و سعی شد پیکره‌ها نوع ادبی مشابه - ساختار روایی واقع‌گرا - و تاریخ انتشار نزدیک به هم - دهه پنجاه قرن بیستم میلادی - داشته باشند. برای انجام این پژوهش ابتدا پیکره‌ها بر اساس نمونه برداری هدفمند انتخاب شدند. سپس، ۴۰ درصد هر یک از رمان‌ها برای تجزیه و تحلیل انتخاب شدند که شامل قسمت‌هایی از اوایل، اواسط و اواخر رمان‌ها می‌شود. موضوع تشابه دو پیکره، خوانش پذیری رمان‌ها بر اساس فرمول خوانش‌پذیری بررسی گردید و تفاوت معناداری از نظر سطح خوانش‌پذیری بین رمان‌ها مشاهده نگردید. بعد از آن، با استفاده از الگو و فهرست گفتمان‌نمای فریزر (2006؛ 243) گفتمان‌نماهای موجود در هر دو رمان علامت‌گذاری، طبقه‌بندی، و مشخص شدند. علاوه بر این، برای تحلیل بخش کیفی این مطالعه از الگوی نقش‌نمای منظورشناختی برینتون (1996؛ 150) استفاده گردید تا تشخیص نقش‌های منظورشناختی گفتمان‌نماها در بافت متن میسر گردد. بر اساس این الگوی نقش‌نمای منظورشناختی، گفتمان‌نماها دارای نقش‌های بینافردی و متنی می‌باشند که شامل آغاز کلام، پایان کلام، گرفتن نوبت، دادن نوبت، پر کردن خلا، تغییر موضوع، اطلاع‌رسانی، نشان دادن توالی، اصلاح سخن، پاسخ و عکس‌العمل، اثبات، و

حفظ وجهه می‌باشد. همچنین، برای اثبات اعتبار، پایایی، و دقت علمی مطالعه از دو ارزیاب استفاده شد و ۲۵ درصد کل داده‌های مطالعه در اختیار ارزیابها قرار گرفت تا تشخیص محققین از نقش گفتمان‌ها را تایید نمایند.

2. بحث و بررسی

سوال‌های مطالعه نیز به بررسی و مقایسه توزیع فراوانی، نوع گفتمان‌ها، پرکاربردترین گفتمان‌ها، و تحلیل تطبیقی نقش‌های منظورشناختی گفتمان‌ها در رمان‌های مدیر مدرسه و پیرمرد و دریا پرداختند.

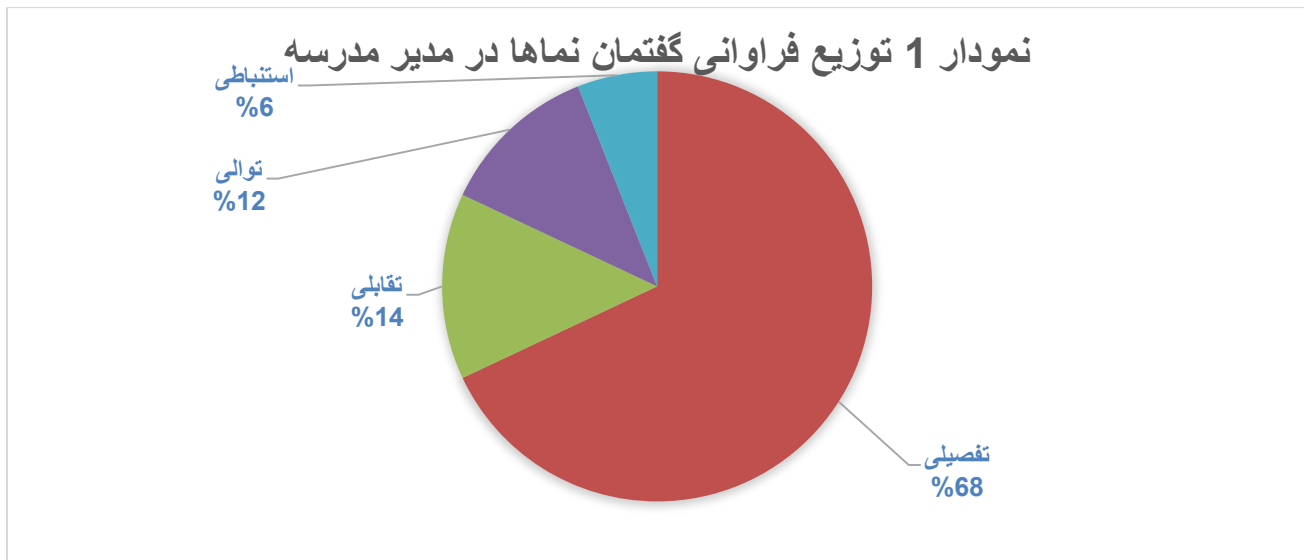
1.2. بخش کمی: بخش کمی مطالعه به بررسی و تجزیه و تحلیل توزیع فراوانی، کاربرد، و نوع گفتمان‌ها در رمان‌های مدیر مدرسه و پیرمرد و دریا با استفاده از فهرست گفتمان‌های فریزر (2006) پرداخت (موضوع سوال‌های اول، دوم). تحلیل، بررسی، و مقایسه تطبیقی این رمان‌ها نشان داد (جدول ۱) که از چهار گروه گفتمان‌های استنباطی، تقابلی، تفصیلی، و توالی استفاده شده بود که در راستای گزارش محمدی (2022؛ 45) در متون قرآنی و محمدی و دهقان (2020؛ 95) در متون انتقادی می‌باشد (سوال 2). در رمان پیرمرد و دریا ۴7۳ (1/4%) گفتمان‌های مختلف و در رمان مدیر مدرسه ۳63 (2%) گفتمان‌های گوناگون مشاهده گردید (سوال 1). چنین یافته‌هایی در مطالعات ذیل گزارش شده است: نژادانصاری و محمدی (2014؛ 10) در آفرینش گفتمان اساتید و دانشجویان ایرانی 1/2%، بوجاری (2019؛ 68) در آفرینش گفتمان در متون ادبی آمریکایی و انگلیسی 2/1%، نژادانصاری و محمدی (2014) در گفتمان آموزشی استادان ایرانی 2/3%، و گندم‌کار (2018؛ 42) در آفرینش گفتمان در روش تحقیق در آثار فرهادی و نونان 2%. تفاوت معناداری بین این یافته‌ها مشاهده نمی‌شود. در این گزارش‌ها روند تقریباً مشابهی وجود دارد و این فرایند، نظام طبیعی و روان آفرینش گفتمان را به نمایش می‌گذارد.

جدول 1

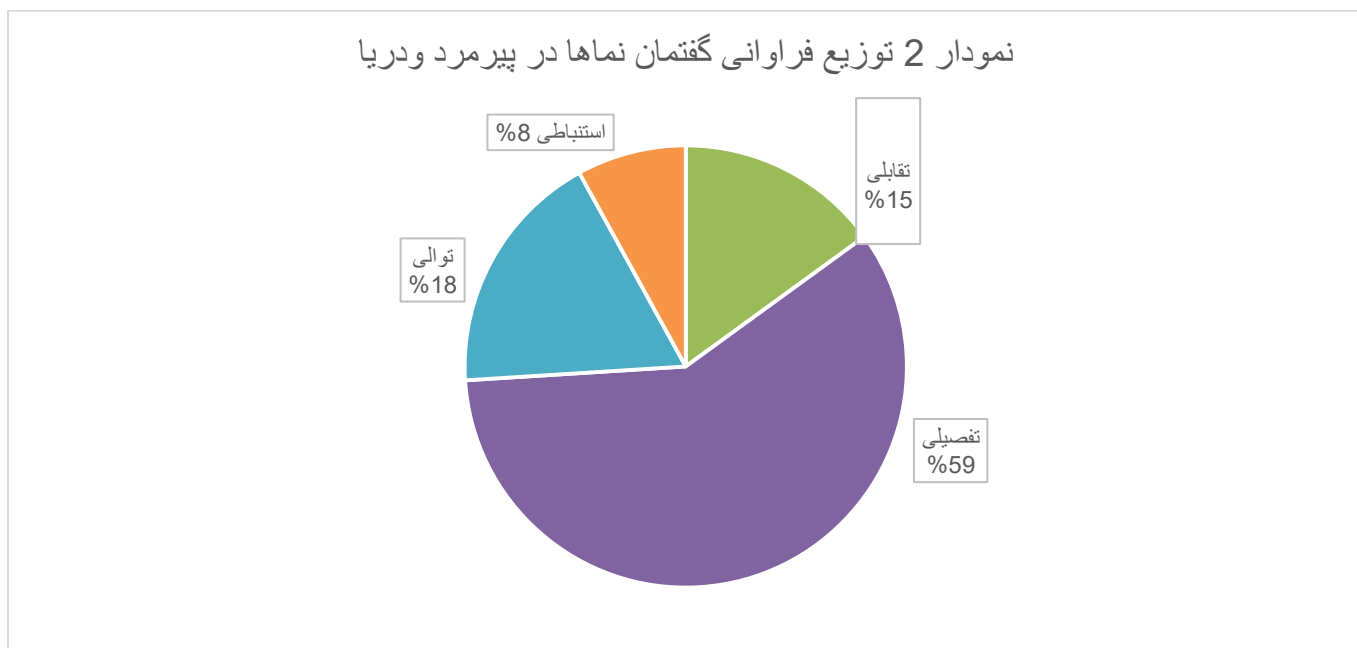
توزیع فراوانی، درصد، و نوع گفتمان‌ها در رمان‌های مدیر مدرسه و پیرمرد و دریا

ردیف	گفتمان‌ها	مدیر مدرسه		پیرمرد و دریا	
		توزیع فراوانی	درصد	توزیع فراوانی	درصد
1	استنباطی	22	6%	37	8%
2	تفصیلی	247	68%	279	59%
3	تقابلی	51	14%	71	15%
4	توالی	43	12%	86	18%
۵	کل	363	100%	473	100%

100%	27000	100%	18000	کلمات در رمان‌ها	6
%1/4	473	2%	363	گفتمان‌نماها در رمان‌ها	7

Pre-print Version

1.1.1.2. گفتمان‌نماهای تفصیلی

مطابق جدول ۱ و نمودارهای ۱ و ۲، در هردو رمان بالاترین درصد توزیع فراوانی به گفتمان‌نماهای تفصیلی تعلق دارد: مدیر مدرسه 68% و پیرمرد و دریا 59% (سوال 1). گفتمان‌نماهای تفصیلی در رمان پیرمرد و دریا عبارتند از و- ۲۶۹ نمونه و 59% توزیع فراوانی، یا- 4 نمونه و ۴% توزیع فراوانی، و یعنی این‌که- 1% توزیع فراوانی و در رمان مدیر مدرسه شامل و- ۲۳۲ نمونه و 68% توزیع فراوانی، و هم- ۱۵ نمونه و ۴% توزیع فراوانی می‌گردد. گزارش‌های مشابهی در باره تعلق بالاترین درصد توزیع فراوانی به گفتمان‌نماهای تفصیلی وجود دارد: گندم‌کار (2018؛ 46) در تحلیل آثار فرهادی با 59% و نونان با 82%، بوجاری (2019؛ 51) در متون ادبی آمریکایی با 56% و انگلیسی با 51%، محمدی و دهقان (2020؛ 97) در متون انتقادی با 53%، و نژادانصاری و محمدی (2014؛ 9) در گفتمان آموزشی استادان ایرانی با 70% توزیع فراوانی. علل آن کدامند؟ دو دیدگاه مختلف در این باره ارائه شده است: الف) در فرایند یادگیری زبان ابتدا معرفی می‌شوند (جلیلی‌فر 2008)، دارای فراوانی بیشتری در متون‌اند (کوان و چنگ (2015؛ 25). ب) گروه دوم محققان مانند حسینی (2000؛ 55)؛ صیادکوه و رئیسی (2017؛ 7) با تحلیل پیکره‌هایی از شاه‌کارهای ادبی فارسی خلاق چون گلستان، بوستان، و کلیله و دمنه معتقدند که گفتمان‌نماهای تفصیلی از کارسازترین، مهمترین، گسترده‌ترین، خلاق‌ترین، و پیچیده‌ترین عناصر گفتمان آفرین هستند.

2.1.2. گفتمان‌نماهای تقابلی

مطابق جدول 1 و نمودارهای ۱ و ۲ دومین جایگاه متعلق به گفتمان‌نماهای تقابلی در هردو رمان می‌باشد: ۵۱ نمونه و ۱۴% توزیع فراوانی در مدیر مدرسه که شامل اما- ۱۹ نمونه و ۸۶% توزیع فراوانی، و ولی- ۳ نمونه و ۱۴% توزیع فراوانی می‌باشد. و در پیرمرد و دریا با ۱۷۱ نمونه و ۱۵% توزیع فراوانی که شامل اما- ۴۴ نمونه و ۱۵% توزیع فراوانی، اگرچه با ۶ نمونه و ۲% توزیع فراوانی، گرچه- ۵ نمونه و ۲% توزیع فراوانی، هنوز- ۴ نمونه و 1/5% توزیع فراوانی، به جای- 1 نمونه و 0.4%، و با این حال- 1 نمونه و 0.4% توزیع فراوانی است. لذا همین‌گویی از گفتمان‌نماهای بیشتری استفاده کرده است. گفتمان‌نماهای تقابلی در مطالعات زیر نیز دارای جایگاه دوم‌اند: بوجاری (2019) در متون ادبی آمریکایی با 21% و متون ادبی انگلیسی 19%، گندم‌کار (2018) در متون تحقیقاتی- فرهادی با 30% و نونان با 28%، و محمدی و دهقان (2020) در متون انتقادی با 21% توزیع فراوانی. گفتمان‌نماهای تفصیلی و تقابلی نقش مشابهی دارند و آن گسترش گفتمان با افزودن واحدهای گوناگون به آن است، ولی با دو رویکرد مثبت یا منفی. به هر حال لازمه آفرینش گفتمان نشان‌دادن تفاوت‌ها، تضادها و اختلافات است و استفاده از این گفتمان‌نماها در خدمت این هدف گفتمانی می‌باشد.

3.1.2. گفتمان‌نماهای استنباطی

بر اساس جدول 1 و نمودارهای 1 و 2، سومین رتبه در مدیریت گفتمان در رمان‌های پیرمرد و دریا و مدیرمدرسه متعلق به گفتمان‌نماهای استنباطی است: مدیر مدرسه ۲۲ نمونه و 6% توزیع فراوانی که شامل چون- 1 نمونه و 4% توزیع فراوانی، خوب- ۲ نمونه و 7% توزیع فراوانی، پس 2 نمونه و ۷% توزیع فراوانی است. همچنین، پیرمرد و دریا با ۳۷ نمونه و 8% توزیع فراوانی که شامل زیر- ۶ نمونه و 2% توزیع فراوانی، سپس- 10 نمونه و 5/3% توزیع فراوانی، پس- ۱۰ نمونه و 3/5% توزیع فراوانی، و بالاخره ۱ نمونه و ۰/۴% درصد توزیع فراوانی می‌گردد. مطالعات زیر نیز به چنین یافته‌ای دست یافته‌اند: گندمکار (2018؛ 45) در متون تحقیقاتی- فرهادی 23% و نونان 15%، بوجاری (2019؛ 55) در متون ادبی- آمریکایی 10% و انگلیسی 8%، و محمدی و دهقان (2020؛ 98) متون انتقادی با 13% توزیع فراوانی. نشان دادن نتایج مهم، عواقب اقدامات، و ره- آورد کلام قبلی با استفاده از گفتمان‌نماهای استنباطی انجام می‌شود. یعنی این که این رابطه منطقی بین واحدهای گفتمان اثبات می‌کند که مطالب بیان شده در واحد گفتمان فعلی رهاورد مباحث در واحدهای قبلی است که در تعاملات انسانی از فرایندهای طبیعی در آفرینش گفتمان تلقی می‌شود.

4.1.2. گفتمان‌نماهای توالی

چهارمین رتبه از نظر توزیع فراوانی متعلق به گفتمان‌نماهای توالی در هر دو رمان است: پیرمرد و دریا (18%) که شامل زمانی که- ۳۲ نمونه و 11% توزیع فراوانی، بعد- ۱۹ نمونه و 10% توزیع فراوانی، قبل- ۷ نمونه و 2% توزیع فراوانی، ابتدا- ۴ نمونه و 1/5% توزیع فراوانی، سرانجام- ۳ نمونه و 1/1%، سپس- ۱ نمونه و ۰/۴% درصد توزیع فراوانی است. مدیر مدرسه هم 12% توزیع فراوانی که شامل بعد- 14 نمونه و 5% توزیع فراوانی، وقتی- ۸ نمونه و 3% توزیع فراوانی، اول- ۳ نمونه و 1% توزیع فراوانی، بالاخره- ۱ نمونه و ۰/۴% درصد توزیع فراوانی می‌باشد. این یافته در راستای مطالعات زیر قرار دارد: بوجاری (2019؛ 55) در متون ادبی آمریکایی با 12% و انگلیسی با 13%، گندمکار (2018؛ 45) در متون روش تحقیق- فرهادی 18% نونان 12%، و محمدی و دهقان (2020؛ 98) در متون انتقادی 8/6%. بنابراین، رابطه منطقی توالی بین واحدهای گفتمان با استفاده از گفتمان‌نماهای توالی انجام می‌شود. در این رابطه منطقی، نظام زمان-محور در آفرینش گفتمان از طریق ویژگی-های زمانی مانند سلسله مراتب و فواصل زمانی یا مکانی اعمال می‌گردد.

2.2. بخش کیفی: بخش کیفی یافته‌ها مربوط به نقش‌های منظورشناختی

گفتمان‌نماها در رمان‌های مدیر مدرسه و پیرمرد و دریا مربوط می‌شود که شامل نقش‌های متنی می‌گردد (موضوع سوال ۳). بر اساس الگوی برینتن (1996؛ 158) این عناصر گفتمان‌شناختی دارای نقش‌های دوازده‌گانه مختلف متنی و بینافردی هستند. در این پیکره‌های موازی فارسی و انگلیسی گفتمان‌نماها نقش‌های ذیل را ایفا نمودند: اطلاع رسانی، توالی، تغییر

موضوع، آغاز گفتار، پایان گفتار، نوبت‌گیری، و اصلاح سخن. این نقش‌ها صرفاً شامل نقش‌های متنی می‌شوند و نقش‌های بینافردي مشاهده نشد. مبانی علمی این تنوع نقشی یا چند نقش‌گونگی از منظر علم کاربردی‌شدگی تفسیر و اثبات می‌گردد (برینتن، ۲۰۱۵؛ کریبل و دگند، 2019). در این حوزه از علم، معنای گزاره‌ای و لغوی گفتمان‌نماها بر مبنای متغیرهای بافتی مانند افراد، موقعیت‌ها، مکان‌ها، و زمان‌ها دارای انعطاف زیادی است و به شدت تغییر می‌کند و در نتیجه طیف‌های چندگانه تعاملي و بافت-محور نقشی آن‌ها را ایجاد می‌کند که دایما در حال تغییر، تحول، و گسترش است. بخش‌های ذیل به گزارش نقش‌های گفتمان‌نماها در این پیکره‌های موازی فارسی و انگلیسی می‌پردازد.

1.2.2. نقش‌های منظورشناختی گفتمان‌نماهای تقابلی

گفتمان‌نماهای تقابلی در رمان پیرمرد دریا شامل **But** - با نقش‌های منظورشناختی اطلاع‌رسانی، تغییر موضوع، آغاز کلام، پایان کلام، نوبت‌گیری، و اصلاح کلام (ردیف‌های ۱-۴ در جدول 2)، **though**، **although**، و **Still** با نقش‌های اطلاع‌رسانی و تغییر موضوع (ردیف‌های ۶، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱)، **instead of**، و **yet** با نقش تغییر موضوع‌اند (ردیف‌های ۷ و ۱۲ در جدول ۳). گفتمان‌نماهای تقابلی "اما" و "ولی" در مدیر مدرسه دارای نقش‌های اطلاع‌رسانی، تغییر موضوع، و آغازکلام می‌باشند (ردیف‌های ۱-۶ در جدول 3). تمام نقش‌های فوق، باستثنای نقش نوبت‌گیری، در مطالعه محمدی و دهقان (2020، 97) نیز برای گفتمان‌نماهای تقابلی گزارش شده‌اند، با این تفاوت که در گزارش این دو محقق موضوع اعلان نظر نیز وجود دارد که علت آن ممکن است تفاوت نوع متن باشد. به دلیل این که در متون انتقادی منتقد باید در مراحل مختلف به اعلان نظر اقدام نماید. همچنین، در مطالعه برگرفته از پیکره‌های ششگانه انتقادی، قرآنی، تحقیقاتی، ادبی، سیاسی، و آموزشی محمدی (۲۰۲۲؛ 44) هم نقش‌های اطلاع‌رسانی، توالی، اعلان نظر، تغییر موضوع نیز گزارش گردیده‌است. گفتمان‌نماهای تقابلی در پژوهش گندمکار (2018؛ 45) دارای نقش‌های اطلاع‌رسانی، تغییر موضوع، توالی، و پایان‌کلام هستند. در گزارش بوجاری (2019؛ 44) نقش گفتمان‌نماهای تقابلی عبارت است از اطلاع‌رسانی، تغییر موضوع، توالی، آغاز و پایان‌کلام، نوبت‌گیری، و نشان دادن عکس‌العمل. در مطالعه نژادانصاری و محمدی (2014؛ 8) نقش‌های کشف شده برای گفتمان‌نماها شامل آغاز و پایان کلام، تبادل نوبت (دادن و گرفتن) اطلاع‌رسانی، توالی، اصلاح کلام، عکس‌العمل، تغییر موضوع و اثبات نظر. تفاوت نقش‌ها در این مطالعات مربوط به موضوع نوع متون بررسی شده است که شامل انواع مختلفی از متون است.

جدول 2

نقش‌های منظورشناختی گفتمان‌نماهای تقابلی در داستان پیرمرد و دریا

ردیف	مثال	نقش منظورشناختی
1	The old man would have liked to keep his hand in the salt water longer but he was afraid of	اطلاع‌رسانی

	another sudden lurch by the fish.	
پایان کلام	“ But you are your father’s and your mother’s and you are in a lucky boat.”	2
تغییر موضوع	But now they were freshening as when the breeze rises.	3
نوبت‌گیری	I am a strange old man. But are you strong enough now for a truly big fish?	4
اطلاع‌رسانی	So I had better eat it all, although I am not hungry.	5
تغییر موضوع	But, thank God, they are not as intelligent as we who kill them; although they are more noble and more able.	6
تغییر موضوع	He noticed how pleasant it was to have someone to talk to instead of speaking only to himself and to the sea.	7
اطلاع‌رسانی	It was getting into the afternoon and the boat still moved slowly and steadily.	8
تغییر موضوع	Still I would rather be that beast down there in the darkness of the sea.	9
اطلاع‌رسانی	There is no sense in being anything but practical though , he thought.	10
تغییر موضوع	. Christ, I did not know he was so big.” “I’ll kill him though ,” he said. “In all his greatness and his glory.	11
تغییر موضوع	-“Don’t be silly,” he said aloud. “And keep awake and steer. You may have much luck yet .”	12

Pre-print Version

جدول 3

نقش‌های منظورشناختی گفتمان‌های تقابلی در داستان مدیر مدرسه

نقش منظورشناختی	مثال	ردیف
اطلاع‌رسانی	دست بچه را گرفت و رفت بیرون و من ماندم و پدر. اما حرف نمی‌زد.	1
تغییر موضوع	فرهنگی‌های گداگشنه و خزانه‌ی خالی و دست‌های از پا دراز تر ! اما خویش این بود که در مدرسه ما فراش جدیدمان پولدار بود.	2
آغاز کلام	و گفتم اما نه اینقدر که مدرسه تعطیل بشود خانم ! و لابد به عرض تون رسیده که	3
اطلاع‌رسانی	مسلم او هم مرا می‌دید ، ولی آهسته تر از آن می‌آمد که یک معلم تاخیر کرده جلوی مدیرش می‌آمد.	4
تغییر موضوع	خواستم بگویم « مگر رییس فرهنگ نمی داند که این جا بیش از حد مرد است » ولی دیدم لزومی ندارد.	5
آغاز کلام	ولی آخر با من چه کار دارد...	6

2.2.2. نقش‌های منظورشناختی گفتمان‌های تفصیلی

مطابق جدول 4، گفتمان‌های تفصیلی در پیرمرد و دریا عبارتند از and با نقش‌های اطلاع‌رسانی، توالی، تغییر موضوع، آغاز کلام، پایان کلام

(ردیف‌های 1-4)، **or** با نقش‌های اطلاع‌رسانی، و تغییر موضوع (ردیف‌های 5 و 6)، و **that is** با نقش اطلاع رسانی (ردیف 7). بر اساس جدول 5، گفتمان‌نماهای تفصیلی در رمان مدیر مدرسه شامل "و" با نقش‌های اطلاع رسانی، توالی، تغییر موضوع، آغاز کلام، و پایان کلام (ردیف‌های 1-5)، و "هم" با نقش‌های اطلاع رسانی و تغییر موضوع می‌باشند (ردیف‌های 6 و 7). تمامی نقش‌های فوق با اضافه نقش اعلان نظر در مطالعه محمدی و دهقان (2020؛ 99) نیز برای گفتمان‌نماهای تفصیلی گزارش گردیده است. در گزارش مطالعه محمدی (2022؛ 32) هم نقش‌های اطلاع رسانی، توالی، اعلان نظر، تغییر موضوع نیز دیده می‌شود که برگرفته از پیکره‌های ششگانه انتقادی، قرآنی، تحقیقاتی، ادبی، سیاسی، و آموزشی است. گفتمان‌نماهای تفصیلی در پژوهش گندمکار (2018؛ 48) دارای نقش‌های اطلاع‌رسانی، تغییر موضوع، توالی، و پایان‌کلام می‌باشند. در گزارش بوجاری (2019؛ 50) نقش گفتمان‌نماهای تفصیلی عبارت است از اطلاع‌رسانی، تغییر موضوع، توالی، آغاز و پایان‌کلام، حفظ نوبت، نوبت‌گیری، و نشان دادن عکس‌العمل. و بسیاری از این رفتارها و نقش‌های منظورشناختی در لغتنامه‌ها برای این گفتمان‌نماها رایج نشده است.

جدول 4

نقش‌های منظورشناختی گفتمان‌نماهای تفصیلی در داستان پیرمرد و دریا

نقش منظورشناختی	مثال	ردیف
توالی	He felt the line carefully with his right hand and noticed his hand was bleeding.	1
اطلاع رسانی	. . . then dropped off and it was pleasant .	2
تغییر موضوع	when the line jerked and the old man had not even seen him go .	3
آغاز کلام	And the best fisherman is you.	4
تغییر موضوع	I must be getting very stupid. Or perhaps I was looking at the small bird.	5
اطلاع رسانی	And I do not know whether the sun will rot or dry what is left, so I had better eat it.	6
اطلاع رسانی	He never went turtling. That is , what kills the eyes.	

جدول 5

نقش‌های منظورشناختی گفتمان‌نماهای تفصیلی در داستان مدیر مدرسه

نقش منظورشناختی	مثال	ردیف
اطلاع رسانی	ناظم ، جوان رشیدی بود که بلند حرف می زد و به راحتی امر و نهی می کرد	1

2	و اشاره کرد به اینکه « ان شالله زیر سایه ی سر کار، سال دیگر کلاسهای دبیرستان را هم خواهیم داشت .	آغاز کلام
3	و آن دیگری که حساب می گفت ، جوانی بود موقر و سنگین مازندرانی به نظر می آمد	تغییر موضوع
4	رییس شون رو که گرفتند چه جونی کندم آقا تاحالی شون کنم که دست وردارند آقا . " و از روی میز پرید پایین.	پایان کلام
5	باید همه ی سنن را رعایت کرد دست کردم و یک پنج تومانی روی میز گذاشتم.	توالی
6	صاف توی چشم نگاه می کرد . حال او را هم پرسیدم .	اطلاع رسانی
7	این را هم اطلاع داشته باشید که فقط دو تا از معلم های ما متاهل اند .	تغییر موضوع

3.2.2. نقش‌های منظورشناختی گفتمان‌نماهای استنباطی

بر اساس جدول 6، گفتمان‌نماهای استنباطی در پیرمرد و دریا شامل **because** با نقش اطلاع رسانی (ردیف‌های 1 و 2)، **so** با نقش‌های اطلاع رسانی و تغییر موضوع (ردیف‌های 3 و 4)، **then** با نقش‌های اطلاع رسانی، تغییر موضوع، و نوبت‌گیری (ردیف‌های 5-8)، **After all** با نقش‌های اطلاع رسانی و پایان کلام (ردیف 9) می‌باشد. و مطابق جدول 7، گفتمان‌نماهای استنباطی در داستان مدیر مدرسه عبارتند از چون با نقش اطلاع رسانی (ردیف 3)، پس با نقش اطلاع رسانی (ردیف 2)، و خوب با نقش نوبت‌گیری (ردیف 1). از میان نقش‌های فوق فقط نقش‌های اطلاع رسانی و توالی در مطالعه محمدی و دهقان (۲۰۲۰) گزارش گردیده است. همچنین نقش اعلان نظر در مطالعه آنان دیده می‌شود که مربوط به نوع پیکره آن مطالعه یعنی متون انتقادی است. ولی در گزارش مطالعه محمدی (۲۰۲۲؛ 42) نقش‌های اطلاع رسانی، توالی، اعلان نظر، تغییر موضوع نیز دیده می‌شود که مربوط به انواع ششگانه متون انتقادی، قرآنی، تحقیقاتی، ادبی، سیاسی، و آموزشی است. در پژوهش گندمکار (2018؛ 48) این گفتمان‌نماها دارای نقش‌های اطلاع‌رسانی و پایان‌کلام اند. در گزارش بوجاری (2019؛ 49) نقش گفتمان‌نماهای استنباطی عبارت است از اطلاع‌رسانی، تغییر موضوع، آغاز و پایان‌کلام، نوبت‌گیری، و نشان دادن عکس‌العمل. این رویکرد اکتشافی شناخت محققان از نقش‌های سیال و بافت-محور این عناصر گفتمانی و فراگفتمانی را گسترش و توسعه می‌دهد.

جدول 6

نقش‌های منظورشناختی گفتمان‌نماهای استنباطی در داستان پیرمرد و دریا

نقش منظورشناختی	مثال	ردیف
اطلاع رسانی	It encouraged him to talk because his back had stiffened in the night and it hurt truly now.	1

پایان کلام	But today there was only the faint edge of the odour, because the wind had backed into the north.	2
نوبت‌گیری	–“Let us take the stuff home,” the boy said. “ So I can get the cast net and go after the sardines.”	3
اطلاع رسانی	The sun was on the old man’s left arm and shoulder and on his back. So he knew the fish had turned east of north.	4
نوبت‌گیری	–“You’ll not fish without eating while I’m alive.” “ Then live a long time,” the old man said.	5
تغییر موضوع	But then I think of Dick Sisler and those great drives In the old park.”	6
پایان کلام	“Good night then . I will wake you in the morning.”	7
اطلاع رسانی	But there was no hatchet and then there was no knife.	8
اطلاع رسانی	Let it open and come back of its own accord. After all I abused it much in the night.	9

جدول 7

نقش‌های منظورشناختی گفتمان‌نماهای استنباطی در داستان مدیر مدرسه

نقش منظورشناختی	مثال	ردیف
نوبت‌گیری	خوب چرا تا حالا پاکش نکردی؟	1
اطلاع رسانی	آره آقا . بس چی ! یکی همین آقازاده که هنوز نیومده آقا .	2
اطلاع رسانی	یعنی بی تکلیف نیستم . جون اسم تو لیست جیره ی زندون رفته . خیالم راحت . جون سختی هاش گذشته .	3

4.2.2. نقش‌های منظورشناختی گفتمان‌نماهای توالی

مطابق جدول 8، گفتمان‌نماهای توالی در پیرمرد و دریا عبارتند از **when** با نقش‌های اطلاع‌رسانی، توالی، و تغییر موضوع (ردیف‌های 8، 9، 10)، **then** با نقش اطلاع‌رسانی (ردیف‌های 1 و 2)، **before** با نقش توالی (ردیف‌های 4 و 5)، **finally** با نقش پایان کلام (ردیف‌های 6 و 7)، **first** با نقش‌های اطلاع‌رسانی و توالی (ردیف‌های 1 و 11)، و **afterwards** با نقش توالی (ردیف 3). و بر اساس جدول 9، گفتمان‌نماهای توالی در داستان مدیر مدرسه عبارتند از بعد با نقش‌های توالی و پایان کلام (ردیف‌های 1، 2، 7)، **بالاخره** با نقش توالی (ردیف 6)، وقتی با نقش‌های اطلاع‌رسانی و تغییر موضوع (ردیف‌های 3 و 4)، **حالا** با نقش توالی (ردیف 5) و اول با نقش توالی (ردیف 7). از نقش‌های فوق سه نقش توالی، اطلاع‌رسانی، و اعلان نظر در پژوهش محمدی و دهقان (۲۰۲۰؛ 101) گزارش شده است. علاوه بر نقش‌های سه‌گانه فوق، در مطالعه محمدی (۲۰۲۲؛ 48) نقش تغییر موضوع نیز دیده می‌شود. در پژوهش گندمکار (2018؛ 46) این گفتمان‌نماها دارای نقش-

های اطلاع‌رسانی، توالی، آغاز و پایان‌کلام اند. در گزارش بوجاری (2019):
 49) نقش گفتمان‌نماهای توالی عبارت است از اطلاع‌رسانی، تغییر موضوع،
 توالی، آغاز، و پایان‌کلام.

جدول 8

نقش‌های منظورشناختی گفتمان‌نماهای توالی در داستان پیرمرد و دریا

نقش منظورشناختی	مثال	ردیف
توالی	" First you borrow. Then you beg."	1
اطلاع‌رسانی	"It will be dark soon," he said. " Then I should see the glow of Havana.	2
توالی	"No. Afterwards I will see what he can eat."	3
توالی	I want to be out before it is light.	4
اطلاع‌رسانی	He knew he would need his hands before this was over.	5
پایان‌کلام	One came; finally , against the head itself and he knew that it was over.	6
توالی	Then he just watched the road. Finally he put the mast down and stood up.	7
توالی	"I remember everything from when we first went together."	8
اطلاع‌رسانی	"Now," he said, when his hand had dried, "I must eat the small tuna.	9
تغییرموضوع	"I went out too far." When he sailed into the little harbour the lights of the Terrace were out.	10
اطلاع‌رسانی	"How old was I when you first took me in a boat?"	11
توالی	"I think perhaps I can too. But I try not to borrow. First you borrow. Then you beg."	12

جدول 9

نقش‌های منظورشناختی گفتمان‌نماهای توالی در داستان مدیر مدرسه

نقش منظورشناختی	مثال	ردیف
توالی	و تازه زور که بزند سه سال دیگری تواند از حق فنی نظامت مدرسه استفاده کند بعد بلند شدیم که به کلاسها سرکشی کنیم	1
پایان‌کلام	و از این حرف‌ها بعد از سخنرانی آقای ناظم دستمالم را دادم که آن عکس‌ها را پاک کند و بعد هم راه افتاد.	2
اطلاع‌رسانی	پیدا بود که این هیكل کم کم دارد از سر دبستان زیادی می‌کند! وقتی حرف می‌زد همه اش درین فکر بودم که با نان آقا معلمی چه طور می‌شد چنین هیکی به هم زد؟	3
تغییرموضوع	خیال همه شان راحت بود. وقتی برای گرفتن حقوقم به اداره رفتم، چنان شلوغی بود که به خودم گفتم کاش اصلا حقوقم را منتقل نکرده بودم.	4
توالی	خوب، حالا چه فرمایش داشتید؟	5

توالی	راه افتادیم . <u>بالاخره</u> به خانه ی آنها رسیدیم .	6
توالی	من <u>اول</u> تصمیم را گرفتم ، <u>بعد</u> مثل سگ ها ر شد م .	7

3. نتیجه‌گیری و کاربردهای آموزشی و پژوهشی

تحلیل و بررسی بخش کمی مطالعه منجر به کشف یک الگوی چهار وجهی برای مشخص کردن نوع رابطه بین واحدهای گفتمان در متون ادبی گردید که وجوه آن عبارتند از تفصیل، تقابل، استنباط، و توالی. و در بخش کیفی این پژوهش یک الگوی طیف نقشی هفت وجهی برای گفتمان‌نماها در این پیکره‌ها بود که شامل نقش‌های اطلاع رسانی، تغییر موضوع، آغاز کلام، توالی، پایان گفتار، تبادل نوبت، و اصلاح سخن می‌گردد. این یافته‌ها به شناخت کامل‌تر محققان، مدرسان، و تهیه کنندگان مطالب آموزشی منتهی می‌شود. علاوه بر این، این یافته‌ها نحوه شکل‌گیری رویکردهای گفتمانی نویسنده و گوینده در تولید و بهره‌وری از زبان را به نمایش می‌گذارند. افزون بر این، این یافته‌ها هدف‌های خاص در آفرینش گفتمان را نشان می‌دهند و روش‌های صحیح درک و تفسیر گفتمان توسط مخاطب را هم هدایت می‌کنند (شفرین، 2006). به علاوه، نتایج نشان می‌دهند که بررسی و شناخت پیکره-محور نظام کاربردی و کارکردی گفتمان‌نماها در متون ادبی منظومه شناختی محققان، مدرسان، و تهیه‌کنندگان مطالب درسی از نقش بافت-محور، سیال، و پویای آن‌ها را کامل‌تر و عینی‌تر می‌کنند و ذهن، زبان، و کنش‌های گفتمان‌مدار نویسنده، گوینده، مخاطب در آفرینش، تحلیل، و تفسیر گفتمان را تقویت می‌کند و آن را گسترش می‌دهد. لازمه این امر، بهره‌برداری کاربردی از دانش و مهارت در گستره علمی کاربردی‌شدگی (**Pragmaticalization**) است که مستلزم تحول در نظام آموزشی در گستره‌های آموزش زبان، ادبیات، و ترجمه می‌باشد.

برای دستیابی به تحول لازم است نظام آموزشی شناخت جامعی از ماهیت، راهبردها، و ابعاد علم کاربردی‌شدگی بدست آورد. بنابراین، لازم است تدریس علوم گفتمان‌شناسی و منظورشناسی از مقطع کارشناسی به صورت کاربردی و با رویکردی پیکره-محور و کاربردی انجام شود تا استفاده بهتری از سرمایه‌های علمی-آموزشی صورت گیرد. به دلیل این که این نوع پژوهش‌ها بر توجه و تمرکز بر بافت کاربردی عناصر گفتمانی تاکید دارند و به اکتشاف معانی و نقش‌های جدیدی را برای عناصر گفتمانی مانند گفتمان‌نماها اقدام می‌کنند، لذا آموزش آنها نیز لازم است به صورت بافت-محور و حساس نسبت به عوامل بافتی مانند افراد، زمان‌ها، و مکان‌ها انجام پذیرد. در این راستا به نمونه‌ای از نگرش کاربردی‌شدگی به گفتمان، آفرینش گفتمان، و فهم گفتمان از شفיעی کدکنی در شناخت گفتمان حافظ اشاره می‌گردد. شفיעی کدکنی (1385) در تفسیر منظورشناختی از کاربرد گفتمان‌نمای و در بیت

"دل و دینم شد و دلبر به ملامت برخاست
منشین که از تو سلامت برخاست"

گفت با ما

از حافظ نتیجه می‌گیرد که این واو دارای نقش منظورشناختی دیدن و تجربه کردن است که از ابداعات اوست و این نقش و معنا در فرهنگ لغات برای آن ارائه نشده است.

4. منابع و مآخذ

- Aijmer, Kate. (2013). *Understanding pragmatic markers*. Edinburgh: Edinburg University Press.
- Ale-Ahmad, Jalal. (1958). *The School Principle*, Tehran: Ferdowsi Publication.
- Boojari, Samira. (2019). A Comparative Study of the Frequency and Polyfunctionality of Discourse Markers used in American and British Novels, (Unpublished Master Thesis), Arak University, Arak, Iran.
- Brinton, Lean. (1996). *Pragmatic Markers in English: grammaticalization and discourse functions*. New York: Mouto de Gruyter.
- Castro, Carrol. (2009). The use and functions of discourse markers in EFL classroom interaction, *Profile*, 11, 57-77.
- Crible, Leonard. & Degand, Robert. (2019). Domains and functions: a two-dimensional account of discourse markers, *Discours*, 4(5), 15-30.
- Dumlao, Robert. & Wilang, Jack. (2019). Variations in the use of discourse markers by L1 and L2 English users. *Indonesian Journal of Applied Linguistics*, 9(1), 202-209.
- Fischer, Kate. (2006). Frames, constructions, and invariant meanings. In K. Fischer (Ed.), *Approaches to discourse particles*, 427-447. Amesterdam: Elsevier.
- Fraser, Bruse. (2006). Towards a theory of discourse markers. In K. Fischer (Ed.), *Approaches to Discourse Particles* (pp. 240-256). Oxford: Elsevier.
- Gandomkar, Leila. (2018). A Comparative Study of the Frequencies and Functions of Discourse Markers in Research Genre, (Master Thesis). Arak University, Arak, Iran.
- Grillo, Sally, and Glushkova, Michael. (2016). Scientific Popularization in Brazil and in Russia: An Essay to a Comparative Analysis of Discourses, *Bakhtiniana*, 11 (2), 76-100
- Hamza, Hadi. (2019). Identifying errors committed by Iraqi EFL Learners in using DMs. *Journal of Al-Frahedis Arts*, 2(34), 545-554.
- Hemingway, Ernest. (1952). *The Old Man and The Sea*, USA: Life.
- Hoseini, Hasan. (2000). *Mosht Dar Nemaye Dorosht*. Tehran: Soroush
- Irfan, Fariborz. Shahzadi, Mobina. Talib, Nahid. & Awan, Hamid. (2020). A comparative corpus based analysis of discourse markers. *PalArch's Journal of Archaeology of Egypt / Egyptology*, 17(11), 358-376.

- Jalilifar, Ali. & Savaedi, Yavar. (2012). They want to eradicate the nation: A cross-linguistic study of the attitudinal language. *Iranian Journal of Applied Language Studies*, 4(2), 59-96.
- Kaveifard, Ebad. & Allami, Hamid. (2011). Inferential Discourse Markers in Discussion Section of Psychology Research. *Theory and Practice in Language Studies*. 1 (12). 1786-1791.
- Khandaghi Khameneh, Ali. & Fakhraee Faruji, Leila. (2020). The Effect of Teaching DMs on Speaking Achievement. *IJREE*, 5 (4).
- Linha, David. (2022). Comparative discourse analysis and other comparative approaches in language science. *Sao Paulo*, 35(2), 1-15.
- Mashhady, Hosein. Fatollahi, Majid. and Shahraki, Amer. (2015). A discourse analysis study of English and Persian newspaper editorials. *Iranian Journal of Language Issues* 1(2), 83-98.
- Mohammadi, Ali. Mohammad. & Dehghan, Rahim. (2021). A discursial analysis of functional spectrum of discourse markers. *Scientific Journal of Language Research*, 13(39), 90-114.
- Nejadansari, Daryush. & Mohammadi, Ali. Mohammad. (2014). The frequencies and functions of discourse markers in the Iranian University discourse. *International Journal of Research*, 4(2), 1-18.
- Quan, Lee., & Zheng, Leon. (2012). A study of self-repair markers in conversation by Chinese English learners. *Journal of Language Teaching and Research*. 5(5), 1216-1223.
- Redeker, Gee. (2006). Discourse markers as attentional cues at discourse transitions. In K. Fisher (Ed.), *Approaches to discourse particles* (pp. 339-358). Amsterdam: Elsevier.
- Sadeghi, Behruz. & Ramezan Yarandi, Mohsen. (2014). Analytical study on the relationship between discourse markers and speaking. *International Journal of Linguistics and Communication*, 2(2), 22-41.
- Sayadkooch, Ali. & Reisi, Ehsan. (2017). Functions of Vav in Golestan. *Honar Zaban*, 1(2), 5-35
- Schiffrin, Debora. (2006). Discourse marker research and theory: revisiting and. In K. Fischer (Ed.), *Approaches to Discourse Particles* (pp. 315-339). Amsterdam: Elsevier.
- Shafee Kadkani, M. (2006). *Poerty Music*. Tehran: Aghah [In Persian].
- Sperber, David., & Wilson, Dave. (1995). *Relevance: Communication and cognition* (2nd ed.). Malden: Blackwell Publishing.
- Trihartanti, Robert. (2017). An analysis on the different use of discourse markers in spontaneous and non-spontaneous utterances. *LEARN Journal*, 7(1), 22-44.
- Yazdani, Akbar., & Salehi, Hoda. (2016). Metadiscourse markers of online texts: English and Persian online headlines. *International Journal of Education and Literacy Studies*, 4(3), 41-46.

Pre-print Version